

ВЛАСТИВОСТІ ГРОШОВИХ ПОТОКІВ

Систематизовано та виокремлено властивості грошових потоків підприємства та сформовано сутність кожної із запропонованих властивостей грошового потоку.

Ключові слова: *потік, грошовий потік, властивості грошових потоків, грошові кошти, гроші.*

Постановка проблеми. В умовах нестабільності та поширення кризових явищ в економіці України та світу актуальною є необхідність підтримання достатнього рівня грошових коштів на підприємстві. Важливість вивчення грошових потоків обумовлюється тим, що вони обслуговують господарську діяльність підприємства в усіх її напрямках. Саме тому виокремлення властивостей грошового потоку допоможе сформулювати політику подальшого розвитку діяльності підприємства та кінцевий результат його господарської діяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проведений аналіз зарубіжних та вітчизняних джерел [1–10] щодо цього питання свідчить, що авторами не приділено достатньої уваги щодо виокремлення, формулювання та систематизації властивостей грошового потоку.

Так, М.І. Савлуком [5] наведено якісні властивості грошей, такі як: стабільність вартості, економічність, тривалість використання, однорідність, подільність та портативність. С.І. Терещенко [10] висвітлює показник cash flow як критерій оцінки фінансового стану компанії. І.А. Бланк [2] розглядає грошові потоки, їх класифікацію та методи управління.

Визнаючи значну наукову та практичну цінність проведених науковцями досліджень, слід зазначити, що вони присвячені вирішенню загальних питань управління грошовими потоками. У той же час авторами не приділено достатньої уваги вивченню питання властивостей грошового потоку в нестабільній економіці. З огляду на вищевикладене, актуальною є необхідність дослідження тлумачення терміна «властивість» та виокремлення основних властивостей грошового потоку.

Постановка завдання. Метою статті є систематизація та виокремлення властивостей грошових потоків та формування сутності кожної із запропонованих та узгоджених властивостей грошового потоку.

Виклад основного матеріалу дослідження. Відсутність наукового обґрунтування властивостей грошового потоку, які визначають його сутність як економічної категорії, обумовило необґрунтованість загального використання терміна «грошовий потік» у вітчизняній теорії та практиці.

Наведемо декілька тлумачень терміна «властивість»:

1) властивість – багатозначний термін, який залежно від контексту може означати: прояв у взаємодії із суб'єктом притаманної об'єкту якості; відмінна особливість, характерна ознака об'єкта [11] ;

2) властивість – філософська категорія, яка виражає один з моментів виявлення сутності речі у відношеннях з іншими речами; те, що характеризує її подібність до інших предметів або відмінність від них [11];

3) властивість пов'язана з якістю. Кожна окрема річ має багато властивостей, єдність яких виражає її якість. Для того, щоб предмет набув якоїсь якості, він повинен мати певні властивості. Коли предмет втрачає якусь якість, він втрачає також і відповідні властивості, які опосередковано відображали його сутність у системі відносин. У властивості предмета відображається внутрішня сутність не тільки предмета, а й системи зв'язків і відносин, в якій цей предмет функціонує [11].

На сьогоднішній момент виділяють такі якісні властивості грошей: стабільність вартості, економічність, тривалість використання, однорідність, подільність, портативність [5].

За отриманими результатами дослідження і аналізу властивостей грошей сформулюємо власну структуру та склад властивостей грошових потоків та визначимо характеристики кожної із запропонованих властивостей грошових потоків (табл. 1).

Грошові потоки мають низку властивостей щодо їх характеру, обсягів та змісту, наявність яких нерозривно пов'язана з його суттю. Утім кожна властивість грошового потоку обумовлена його грошовою ознакою.

Таблиця 1

Властивості грошових потоків (авторська розробка)

Властивості грошових потоків	Характеристики властивостей грошових потоків
Залежність від виду діяльності	Грошовий потік формується стосовно визначеного виду діяльності: операційної, фінансової та інвестиційної
Ліквідність	Формування дефіцитного або надлишкового сальдо грошових коштів підприємства, якщо воно повністю покриє всі боргові зобов'язання.
Рухливість	Грошовий потік перебуває у постійному русі за видами діяльності
Документованість	Використання «Звіту про рух грошових коштів» для відображення операцій по руху грошових коштів
Зручність подання	Відображення руху грошових коштів у формі звітності «Звіту про рух грошових коштів»
Ефективність	Грошові кошти є необхідним джерелом ефективного функціонування підприємства
Балансування	Збалансованість грошових потоків забезпечує стан фінансової рівноваги (ліквідності), який гарантує існування підприємства в короткостроковому і довгостроковому періодах та задовольняє фінансові потреби зацікавлених в підприємстві груп осіб. Фінансова рівновага гарантує стабільність і є передумовою досягнення інших цілей.
Рівномірність	Грошові потоки характеризуються ступенем регулярності здійснення, порушення чого призведе до затримок у надходженні грошових коштів та відкладенні запланованих видатків
Синхронність	Грошові потоки характеризуються наявністю ступеня узгодженості їх у часі, що значним чином визначає стан фінансової рівноваги підприємства
Підвладність часу	Грошові кошти змінюються у часі під впливом різноманітних зовнішніх та внутрішніх факторів
Кругообіг	Грошові потоки повинні перебувати у постійному русі для здійснення підприємством виробничого циклу

Обґрунтуємо сутність кожної із запропонованих властивостей грошових потоків.

Грошові потоки мають низку властивостей стосовно видів діяльності, синхронності, рівномірності надходження та ін., наявність яких нерозривно пов'язана з їх суттю.

Так, залежно від виду діяльності грошові потоки формуються стосовно визначеного виду діяльності: операційної, фінансової та інвестиційної. Інформація стосовно руху грошових коштів за конкретним видом діяльності відображається у формі фінансової звітності підприємства «Звіт про рух грошових коштів».

Ліквідність грошового потоку передбачає формування дефіцитного або надлишкового сальдо грошових коштів підприємства, якщо воно повністю покриє всі боргові зобов'язання.

Рухливість грошового потоку відображає постійний їх рух за видами діяльності. Цей рух показує, з якого з видів діяльності підприємство має найбільші надходження грошових коштів, а з яких – найбільші видатки. Інформація стосовно руху грошового потоку необхідна для аналізу і контролю руху грошових потоків підприємства.

Документованість грошових потоків визначається їх суттю – використанням документів як носіїв інформації про стан руху грошових коштів підприємства за всіма видами діяльності. Зазначена властивість проявляється через документування рухів грошових коштів, тобто використання «Звіту про рух грошових коштів» для відображення операцій про рух грошових коштів, який заповнює кожне підприємство.

Серед властивостей грошових потоків виокремлюю зручність їх подання, яка обумовлена потребою управлінського персоналу отримувати інформацію у формі, зручній для сприйняття людиною, тобто у встановленій законодавчою формі звітності «Звіту про рух грошових коштів».

Властивість ефективності грошового потоку відображає ефективне функціонування підприємства за допомогою руху грошових коштів.

Балансування грошового потоку визначається також їх суттю, тому що збалансованість грошових потоків забезпечує стан фінансової рівноваги (ліквідності), який гарантує існування підприємства в короткостроковому і довгостроковому періодах та задовольняє фінансові потреби зацікавлених в підприємстві груп осіб. Фінансова рівновага гарантує стабільність і є передумовою досягнення інших цілей.

Наступна властивість – рівномірність грошового потоку характеризує ступінь регулярності здійснення та надходження грошових потоків, порушення якого призведе до затримок у припливі грошових коштів та відкладенні запланованих видатків.

Синхронність грошового потоку показує наявність ступеня узгодженості їх у часі, що значним чином визначає стан фінансової рівноваги підприємства.

Властивість підвладності часу впливає із сутності грошового потоку, тому що самі по собі грошові кошти змінюються у часі під впливом різноманітних зовнішніх та внутрішніх факторів.

Кругообіг грошового потоку характеризує постійний рух грошових коштів. Грошові потоки повинні перебувати у постійному русі для здійснення підприємством виробничого циклу без зупинок.

Врахування зазначених властивостей грошового потоку сприяє підвищенню загального рівня розвитку підприємства та дозволяє управлінському персоналу визначити напрями розвитку підприємства.

Висновки та прогнози. Аналіз зарубіжних та вітчизняних джерел щодо питання властивостей грошового потоку свідчить про відсутність наукових розробок щодо їх виокремлення, формулювання та систематизації. За отриманими результатами дослідження і аналізу властивостей грошей сформульовано структуру та склад властивостей грошових потоків. Визначено, що грошові потоки мають такі властивості залежно від виду діяльності: ліквідність, рухливість, документованість, зручність подання, ефективність, балансування, рівномірність, синхронність, підвладність часу та кругообіг.

У подальших дослідженнях доцільно буде вивчити питання класифікації грошових потоків в сучасному нестабільному економічному середовищі.

Список використаної літератури

1. Бернстайн Л.А. Анализ финансовой отчетности: теория, практика и интерпретация: пер. с англ. / Л.А. Бернстайн / Научн. ред. перевода чл.-корр. РАН И.И. Елисеева. Гл. редактор серии проф. Я.В. Соколов. – М.: Финансы и статистика, 2003. – 624 с.: ил.
2. Бланк И.А. Управление денежными потоками / И.А. Бланк. – Ника-Центр, Эльга, 2002. – 736 с.
3. Ван Хорн Дж. К. Основы управления финансами: пер. с англ. / Ван Хорн Дж. К. – М.: Финансы и статистика, 1997. – 800 с.
4. Грей С. Финансовый учет: глобальный подход: пер. с англ. / С. Грей, Б. Нидлз. – Волтерс Клувер, 2006. – 594 с.
5. Гроші та кредит: підручник. – 3-тє вид., перероб. і доп. / М.І. Савлук, А.М. Мороз, М.Ф. Пуховкіна та ін.; за заг. ред. М.І. Савлука. – К.: КНЕУ, 2002. – 598 с.
6. Джонс Эрнест. Деловые финансы: пер. с англ. / Эрнест Джонс. – М.: ЗАО «Олимп-Бизнес», 1998. – 416 с.
7. Коваленко Л.О. Фінансовий менеджмент: навч. посіб. / Л.О. Коваленко, Л.М. Ремньова. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2005. – 485 с.
8. Положение (стандарт) бухгалтерского учета 4 «Отчет о движении денежных средств» // Бухгалтерия. – 2001. – № 5. – С. 55–62.
9. Сорокина Е.М. Анализ денежных потоков предприятия: теория и практика в условиях реформирования российской экономики / Е.М. Сорокина. – 2-е изд., перераб. и доп. – М.: Финансы и статистика, 2004. – 1796 с.
10. Терещенко С.І. Показник Cash Flow як критерій оцінки фінансового стану компанії / С.І. Терещенко // Фінанси України. – 2000. – № 5. – С. 36–46.
11. «Філософський словник» / за ред. В.І. Шинкарука. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: Голов. Ред. УРЕ, 1986.

Систематизированы и выделены свойства денежных потоков предприятия и сформирована сущность каждого из предложенных свойств денежного потока.

Ключевые слова: *поток, денежный поток, свойства денежных потоков, денежные средства, деньги.*

The properties of cash flow of enterprise are systematized and distinguished. The essence of the properties of cash flow is formed.

Key words: *flow, cash flow, properties of cash flow, monetary resources, money.*

Надійшло до редакції 15.04.2011.